

ХРИСТО ХРИСТОВ ДАСКАЛ ДЕЛЮ ЧАЛЪМА

chitanka.info

Слънцето любопитно сякаш с удоволствие оглеждаше гората. Току надвиснало над Карджовия камък, уж време му беше да зайде, ала не бързаше много.

Даскал Делю погледна нагоре към него, понечи нещо да каже, ала бързо кривна от пътя и се шмугна надолу в гората. Оттук пътеката край Имамовата бърчина се спуска и чак до Еркюприя^[1] все надолу върви. Ала после го чакаше диг^[2]. Голям диг си беше после до Каба махалата, а оттам по билото, край Аин Кая и пак надолу, та чак в Арнауткьой^[3].

Пътят все него си чакаше, а и той добре си го знайше. Колко пъти даскалът до Борово и обратно по този път беше минавал, кой да брои ги и беше му свикнал.

В понеделник още преди втори петли да пропеят ще тръгне, а в петък кат' хапне обяда и друм наобратно. Един вид сериозно си гледаше работата — заплата, държавна заплата вървеше.

И с радост го ходеше пътя. С радост и в двете посоки. Бе му найдал чалъма — на двете места имаше кой да го чака.

Не помнеше кой и кога „Чалъма“^[4] за пръв път го нарече, но прякорът тъй му залепна, та имаше хора дето забравили бяха, че Делю му името беше.

И с право Чалъма му думаша всинца тъй. Към всяко нещо тъй ще погледне, така ще подходи, че всеки го гледа и чуди се само откъде тоз акъл у него дошъл е. Да кажеш нещо че по-умен е, ами не беше. Но ей тъй просто да свърши нещо преди добре да помисли, ама никак не щеше.

„С чалъм се работи“ — все тъй думаше и докато го мисли — измисли този пусти негов чалъм, все ще се наиди, щом важна е работа, да свърши я някой.

Но и с простите за прост да броиш го, не става. Тейко му, бая пара по него похарчи, в града го проводи, не мина много и даскал се върна.

Ала в Арнауткьой като няма училище как да даскалува?

И търсиха му, че тук, че там, найдаха му място, отвъд Кръстов връх в Борово, там да учи децата. В туй село, наново заселено^[5], голямо училище вдигнали бяха, но не стигаха даскали. А деца се събираха много.

Но пусто, далече си беше. И пеша, и на кон да го тръгнеш половин, че и отгоре ден си отива. Ката път да си ходи — дофада^[6] дума не отваряше никой.

От училището стая му бяха дали да ползва и в нея живееше — кат захване понеделник, че до петък откарва.

Уж временно тъй нареди я, докат' в Станимака^[7] място излезе, ала затърколи се година, че втора, че трета... задоми се, булка в дома, в Арнауткьой си заведе и пета година... все тъй в Борово караше вече.

Добре я бе наредил, ала не щеш ли, до две даскалици млади дойдоха, живи, усмихнати — и те отдалеко, от Станимака.

И тяхната лека не беше. Да си ходят, далеч е, не става. Там и те заживяха. Стая в школото и на тях отредиха. Там и те да нощуват.

Като Делю и те, кат' захванат в понеделник, чак в петък обратно — тогава си ходеха дома.

А пусто стаите им един дувар^[8] ги делеше. А дувар колко е, да минеш оттатък.

Как стана и той, а и те, едва ли помнеше някой, но случи се. Първо на шега уж, пък после ката вечер взе при тях да остава. „Кат' ми

са тикат — що да сторя“, тъй сам на себе си думаше той и месеците тъй завървяха.

Ала вкъщи работата хич на добра страна не вървеше.

Кат' прибере се, то с радост, ала все пак дълъг път е изминал, хапне, че легне и тъй беше свикнал: пладне^[9] дорде денят не захване, все в постелята беше. Да го не будят, тихо му пазеха всички.

Напоследък обаче, с тез даскалицы, силите му кат' си отиде, все по-малко бяха. И взе да му спори Дафинка — жена му.

„Хайде ставай, магаре. Къде се намираш. Ставай, къща, ремонти, животни — все тебе чакат. Да спиш ли само дошъл си.“

Тъй взе да дума жена му. Един вид зорен^[10] му стана сънят и покаят. Измина месец, два, година ще стане. Положението не само трудно, невъзможно зафана да става.

Недоспал, уморен, увисна носът му и работата тръгна наопък^[11].

„Дельо“, си думаше той, „търси му чалъма.“

И реши се.

Таз седмица откакто зафана, при даскалиците в понеделник, вторник, до сряда. В тези три деня само отиде. В четвъртък прибра се, сам в своята стая. Хубуу наспа са, един вид спокойно, почивка да има.

И ей днес е петък. Пладне премина и към дома крачеше вече.

Тъй беше измислил по пътя, кат прибере се внимателен, нежен да бъде. Ха дано си „купи“ рахата^[12].

И ето, първите къщи съзря ги, макар да бе настъпил вече сумракът.

Бързаше час по-скоро дома да стигне, че глад взе да го мъчи, а и планът да види дали ще сработи.

Влезна вкъщи, а Дафинка — жена му, го изглежда мрачно отдолу нагоре.

— Айде бе, Дельо, нощта мина, а още та няма. Вземай паница и сядай. Ей там е бобът. Сипи си. И еж. То като гост си, ама няма да те три пъти каня^[13] — тъй му издума и зафуча нейде из къщи.

Делю Чалъма сипа, та хапна. Бързаше да ляга в леглото. Не да и спори. Друг бе за тази вечер планът му.

Яде набързо, ама не заспа като друг път веднага. Зачака. Ако всичко наред е и за сън щеше време да има.

Ала не още, не и сега. Сега друго му беше в главата.

Не мина много и дойде. Усети я в тъмното, Дафинка легна до него.

— И утре, да не се олежаваш до обед. Обора ремонт иска, вратата в килера...

Не можа да довърши. Даскала беше я вече сграбчил в тъмата...

Нощта бързо премина. Ден беше навънка засветил. Петлите отдавна бяха за трети път пели, а Делю блажено в постелята още лежеше.

Сепна се, някой надвесен беше над него.

Погледна — Дафинка. Усети я леко как стъпва. На пръсти едва. Да го не буди. Размърда се той, готов бе да става.

Дафинка се усмихна, пък рече.

— Поспи си, поспи. Колко път си изминал. Не ставай, къде е още денят. Време да искаш.

Даскал Делю се обърна, зави се, на ум се усмихна и на тоз зор бе му найдал чалъма.

Тъй правилно беше. Само до сряда. Тъй щеше оттук натам да я кара.

Отпусна се.

„Чалъмът е важен“ — с таз мисъл в главата до пладне в съня си потъна.

[1] Еркюприя — След 1934 г. преименувано на с. Мостово ↑

[2] Диг — Баир, нанагорнище. ↑

[3] Арнауткьой — От 1934 селото носи името Долнослав ↑

[4] Чалъм — Начин, способ, умение ↑

[5] До 1903 г. с. Борово е изцяло напуснато от турското си население и отново заселено от българи дошли най-вече от с. Момчиловци. ↑

[6] Дофада — Идва, пристига ↑

[7] Станимака — Старото име на гр. Асеновград, така се нарича до 1934 г. ↑

[8] Дувар — Стена, зид. ↑

[9] Пладне — Средата на деня, когато слънцето е най-високо. ↑

[10] Зор — зорен — Труден, мъчен, оспорван ↑

[11] Наопък — Наобратно, назад ↑

[12] Рахат — Спокойствие ↑

[13] В Родопа казват: „Гост до три пъти се кани, а сирака веднъж.“ Защото щом сирак е — няма да се дърпа, а госта от срам може да отказва. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.